

Програма вступного випробування: **Презентація дослідницьких пропозицій з української мови, української літератури, світової літератури, слов'янських мов та літератур для вступників для вступу до аспірантури філологічного факультету на освітньо-наукову програму Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), Спеціальність В11 Філологія (предметні напрями – українська мова, українська література, світова література, слов'янські мови та літератури).** Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 20 с.

Укладена згідно з Правилами прийому на навчання до Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна для здобуття вищої освіти в 2025 році (від 17 березн 2025 р.).

Розробники:

предметний напрям – українська мова

Нелюба А. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови філологічного факультету;

предметний напрям – українська література

Матушек О. Ю., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри історії української літератури філологічного факультету;

Борзенко О. І., доктор філологічних наук, професор кафедри історії української літератури філологічного факультету.

Ісіченко Ю. А., доктор філологічних наук, професор кафедри історії української літератури філологічного факультету;

предметний напрям – світова література

Чернокова Є. С., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології філологічного факультету;

предметний напрям – слов'янські мови та літератури

Чернцова О. В., доктор філологічних наук зі спеціальності російська мова, доцент, доцент кафедри слов'янської філології філологічного факультету;

Шеховцова Т. А., доктор філологічних наук зі спеціальності російська література, професор, професор кафедри слов'янської філології філологічного факультету;

Педченко Л. В., кандидат філологічних наук зі спеціальності російська мова, доцент, завідувач кафедри слов'янської філології філологічного факультету.

Предметний напрям – українська мова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування **Презентація дослідницьких пропозицій** призначено для вступників до аспірантури при кафедрі української мови Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за спеціальністю В11 Філологія, ОНП Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям - Українська мова. Програма відповідає «Правилам прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в 2025 році (для громадян України, іноземців, які постійно проживають в Україні на законних підставах, осіб, яким надано статус біженця в Україні, та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту)» (Додаток 7.1).

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Відповідно до п. 6 названих Правил вступник до аспірантури з-поміж інших документів додає **дослідницьку пропозицію** – науковий текст обсягом до 5 сторінок, що підготував вступник до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо. Вимоги до дослідницьких пропозицій формують факультети / інститути відповідно до особливостей кожної спеціальності.

Отже, **метою** цього виду вступного випробування до аспірантури є з'ясування рівня підготовленості майбутнього аспіранта до здійснення наукового дослідження.

Конкретними **завданнями** випробування є

- оцінка здатності вступника визначати основні актуальні напрямки (проблематику) тієї чи тієї галузі мовознавства;
- оцінка уміння обирати й застосовувати належні методи й засоби наукового пошуку;
- оцінка можливостей аналізувати наявний матеріал і базову літературу роботи;
- з'ясування рівня володіння відповідною термінологією базою й навичками встановлення актуальності наукових знань;
- уміння давати відповіді на запитання, обстоювати свою позицію тощо.

У дослідницькій пропозиції вступник повинен відобразити й обґрунтувати такі **аспекти**:

- актуальність теми майбутнього дослідження;
- основні завдання й застосовні методи;
- стан напрацювань у зазначеній галузі в українському й зарубіжному мовознавстві;
- значущість результатів роботи для майбутніх досліджень, перспективні конкретні напрямки дослідження;
- плановані джерела обстеження й збору фактичного матеріалу;
- значущість результатів роботи для майбутніх досліджень (порядок викладу зазначених аспектів залежить від вступника).

СТРУКТУРА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідницька пропозиція передбачає такі **обов'язкові її етапи (складники)**:

- 1) усна доповідь, заздалегідь підготовлена з визначеним часом 15–20 хвилин (для унаочнення змісту доповіді вступник може використовувати найрізноманітніші допоміжні засоби демонстрації: схеми, малюнки, слайди тощо);
- 2) запитання – відповіді (запитання ставлять лише в межах доповіді; винятком може бути бажання-потреба вступника доповнити чи уточнити зміст доповіді).

ОЦІНЮВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Доповідь і відповіді вступника повинні відповідати загальним **критеріям** наукової діяльності: грамотність мовлення, дотримання основних рис наукового стилю української мови (логічність, точність, повнота викладу); об'єктивність у відображенні причиново-наслідкових зв'язків і використанні підтверджувальних чи заперечувальних аргументів, фактів, прикладів.

Максимальний бал Презентації дослідницької пропозиції становить **200 балів**.

Оцінювання дослідницької пропозиції здійснюється за такими **критеріями**:

- 1) обґрунтування актуальності теми майбутнього дослідження і рівня його наукової новизни (20 балів);
- 2) доцільність поставлених завдань і застосовних методів (20 балів);
- 3) знання історії проблеми та стану її наукового осмислення (50 балів);
- 4) практична й теоретична значущість для сучасних і майбутніх досліджень;
- 5) повнота окреслення планованих джерел дослідження і збору фактичного матеріалу (20 балів);

- 6) знання й використання базових теоретичних понять (30 балів);
- 7) уміння відповідати на поставлені запитання (30 балів);
- 8) рівень володіння науковим стилем української мови (30 балів).

Вступника допускають до участі в конкурсному відборі для зарахування на навчання в аспірантурі за умови, якщо оцінка зі вступного випробування- презентації дослідницьких пропозицій становить не менше 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
- Волкотруб Г.Й. Практична стилістика української мови : навч. Посібник. Тернопіль : Видавництво «Підручники і посібники», 2008. 256 с.
- Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с.
- Головашук С.І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. Київ, 1995.
- Дяков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ, 2000.
- Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами в сучасній українській мові. Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2004. 519 с.
- Культура української мови: довідник; за ред. В. М. Русанівського. Київ: Либідь, 1990. 304 с.
- Мацько Л. І., Сидоренко О.М. Стилiстика української мови: підручник; за ред. Л.І. Мацько. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
- Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ: Міжнародна фінансова агенція, 1997. 303 с.
- Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник. Львів: Світ, 1994.
- Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови : підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
- Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття. Тернопіль: Астон, 2002. 352 с.
- Українська мова. Енциклопедія. Київ: Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004. 752 с.

* Під час презентації вступник надає комісії список літератури з обраної тематики майбутньої наукової роботи (15–20 найменувань).

Предметний напрям – українська література

Програму вступних випробувань розроблено з урахуванням Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня спеціальності В11 Філологія (Наказ МОН України № 871 від 20.06.2019).

Програму призначено для тих, хто вступає до аспірантури кафедри історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за спеціальністю філологія, спеціалізацією – українська література.

Форма вступного випробування – дослідницька пропозиція.

Дослідницька пропозиція, згідно з «Правилами прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в 2025 році (для громадян України, іноземців, які постійно проживають в Україні на законних підставах, осіб, яким надано статус біженця в Україні, та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту)» (Додаток 7.1), – це «науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо».

Головна мета презентації дослідницької пропозиції як вступного випробування з української літератури для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В11 Філологія – перевірити рівень сформованості наукових інтересів абітурієнта, його базові історико-теоретичні та прикладні знання в обраному науковому напрямку у галузі української літератури, володіння актуальним методологічним інструментарієм сучасних досліджень з літературознавства, наявність здібностей для проведення наукових досліджень у цій галузі.

Випробування спрямоване на оцінювання актуальності наукових інтересів майбутніх науковців у галузі історії української літератури й літературознавства, дотримання у межах доповіді та презентації правил і норм академічного дискурсу, навичок самостійного наукового мислення і послідовного викладу професійно орієнтованих думок. Презентація дослідницьких пропозицій як форма вступного випробування передбачає наявність у абітурієнта спеціалізованих знань у галузі історії української літератури й літературознавства й націлена на визначення рівня усвідомленості, сформованості, актуальності наукових інтересів, базової обізнаності абітурієнта щодо теоретико-методологічних основ та перспективних напрямків розгортання обраної теми. Обов'язковим є знання абітурієнтом ключових дефініцій і методів, посилення на праці провідних дослідників в обраному тематичному напрямку, а також уявлення про засади актуальності та теоретико-прикладної значущості пропонованої теми дослідження.

Для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В11 Філологія, ОНП Філологія (українська мова та література,

слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям «Українська література» абітурієнт готує опис дослідницької пропозиції вказаного обсягу (до 5 сторінок), у якій пропонує та обґрунтовує актуальну тему дослідження, описує стан розробки у світовій науці дотичних до обраної теми явищ і процесів, пропонує основні завдання в межах обраної теми та поставленої мети і шляхи їх розв'язання, пропонує методи майбутнього дослідження, обґрунтовує теоретичну та /або прикладну цінність планованого дослідження.

Абітурієнт готує доповідь відповідного змісту і обсягу та презентацію у вигляді набору слайдів із викладом основних тез та ілюстрацій. У них абітурієнт повинен виявити рівень знань і уявлень таких аспектів у межах обраної теми.

Тематика пропонованого дослідження може стосуватися будь-якого напрямку, аспекту, вияву, формату теми.

Вимоги до відповіді здобувача

Здобувач повинен **уміти**:

- оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства;
- характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації;
- збирати й систематизувати літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів;
- здійснювати науковий аналіз літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного літературного матеріалу;
- використовувати спеціалізовані концептуальні знання з філології;
- володіти літературознавчим інструментарієм для тлумачення літературних текстів;
- робити фаховий аналіз літературних текстів;
- визначати їх місце в літературному процесі.

Здобувач повинен **знати**:

- особливості суспільно-політичної ситуації в Україні визначеного періоду;
- основні закономірності розвитку літературного процесу;
- біографії письменників,
- літературний контекст;
- історію написання та видання творів, їх зміст;
- критичні статті та історико-літературні праці.

Критерії оцінювання

- **180–200 балів (відмінно)** виставляється здобувачеві за умови відображення всіх важливих пунктів структури анонсованого дослідження, а саме – актуальності теми роботи, її новизни, практичної значущості майбутніх результатів, їх обґрунтованості та достовірності, а також – оперування літературознавчою термінологією, вміння інтерпретувати твір із залученням українського та світового історико-літературного контексту; логічно, аргументовано, вичерпно й грамотно відповідати на поставлені питання без змістових і фактичних неточностей.

- **160–179 балів (добре)** виставляється здобувачеві, якщо він аргументовано виклав матеріал та відповідав на питання, проте припускався окремих незначних фактичних помилок, аналіз художніх текстів є недостатньо глибоким.

- **140–159 балів (добре)** може бути виставлена здобувачеві, якщо в усіх відповідях наявні неточності, відповіді є недостатньо аргументованими, аналіз текстів і окремі висновки – поверховими.

- **120–139 балів (задовільно)** виставляється комісією, якщо презентація й відповіді здобувача є не завжди вичерпними, аргументованими, мають принципові неточності, недостатньо ілюстративні, знання матеріалу є неповним, відтак інтерпретація досліджуваного матеріалу є поверховою й нецілісною.

- **100–119 балів (задовільно)** виставляється, коли здобувач важко орієнтується в навчальному матеріалі, знання з теми є вибічковими, фрагментарними, відповіді – переважно неглибокими, позбавленими достатньої аргументованості, мають фактуальні принципові неточності.

- **0–99 балів (незадовільно)** виставляється, якщо здобувач майже не володіє матеріалом, не демонструє знань з теми, виклад матеріалу позбавлений логіки й аргументованості.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування складає не менше 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоус П. Теорія літератури: навчальний посібник. – К., 2013.
2. Еко У. Як написати дипломну роботу. Гуманітарні науки. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 224 с.
3. Література. Теорія. Методологія / пер. з пол. С.Яковенка. – К.: Вид дім «Києво- Могилянська Академія», 2008. – 543 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / [ред. кол. : Гром'як Р. Т, Ковалів Ю. І., Теремко В. І.]. — К. : ВЦ «Академія», 1997. — 752 с.
5. Моклиця М. В Основи літературознавства : посібник для студентів філологічних факультетів / М. В. Моклиця. — Т. : Підручник & посібники, 2002. — 192 с.

6. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. –К.: Вид дім «Києво-Могилянська Академія», 2006. –347 с.
7. Приліпко І. Сучасні моделі літературознавчого аналізу: теоретико-методологічний аспект. – К., 2010.
8. Теорія літератури: Підручник / За наук. ред. Олександра Галича. – К. :Либідь, 2001. – 488 с.
9. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ-початок ХХІ століття. –К.: Вид дім «Києво- Могилянська Академія», 2008. –531 с.
- 10.Ткаченко Т. Теорія літератури: Курс лекцій. – К., 2010.
- 11.Ференц Н. С. Основи літературознавства. – К. : 2011. 432 с

Предметний напрям – слов’янські мови та літератури

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Дослідницька пропозиція, згідно з «Правилами прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в 2025 році (для громадян України, іноземців, які постійно проживають в Україні на законних підставах, осіб, яким надано статус біженця в Україні, та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту)» (Додаток 7.1). – це «науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв’язання поставлених задач тощо»

Головна мета презентації дослідницької пропозиції як вступного випробування зі спеціальності російська мова для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В11 Філологія – перевірити рівень сформованості наукових інтересів абітурієнта, його базові історико-теоретичні та прикладні знання в обраному науковому напрямку у галузі мовознавства, володіння актуальним методологічним інструментарієм сучасних досліджень у межах мовознавства, наявність здібностей для проведення наукових досліджень у цій галузі.

Випробування спрямоване на оцінювання актуальності наукових інтересів майбутніх науковців у галузі мовознавства, дотримання у межах доповіді та презентації правил і норм академічного дискурсу, навичок самостійного наукового мислення і послідовного викладу професійно орієнтованих думок. Презентація дослідницьких пропозицій як форма вступного випробування передбачає наявність у абітурієнта спеціалізованих знань у галузі філології і націлена на визначення рівня усвідомленості, сформованості, актуальності наукових інтересів, базової обізнаності абітурієнта щодо теоретико-методологічних основ та перспективних напрямків розгортання обраної теми. Обов’язковим є знання абітурієнтом ключових дефініцій і методів, посилення на праці провідних дослідників в обраному

тематичному напрямку, а також уявлення про засади актуальності та теоретико-прикладної значущості пропонованої теми дослідження.

Для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В11 Філологія абітурієнт готує опис дослідницької пропозиції вказаного обсягу (до 5 сторінок), в якій пропонує та обґрунтовує актуальну мовознавчу тему дослідження, описує стан розробки у світовій науці дотичних до обраної теми явищ і процесів, пропонує основні завдання в межах обраної теми та поставленої мети і шляхи їх розв'язання, пропонує методи майбутнього дослідження, обґрунтовує теоретичну та /або прикладну цінність планованого дослідження.

Абітурієнт готує доповідь відповідного змісту і обсягу та презентацію у вигляді набору слайдів із викладом основних тез та ілюстрацій. У них абітурієнт повинен виявити рівень знань і уявлень таких аспектів у межах обраної теми: історія українського та зарубіжного мовознавства, наукові лінгвістичні парадигми, сучасні методологічні підходи до мови та методи лінгвістичних досліджень тощо.

ОПИС СТРУКТУРИ ЗАВДАННЯ

Вступне випробування відбувається у формі презентації дослідницької пропозиції, що передбачає доповідь у межах обраної для майбутнього дослідження теми та демонстрацію слайдів із викладом основних тез і ілюстрацій. Вступник заздалегідь готує доповідь і слайди для презентації. Для доповіді та демонстрації слайдів абітурієнту надається час у межах 10–20 хвилин. Після цього члени фахової комісії ставлять абітурієнту питання в межах прослуханої доповіді, які дають можливість як уточнити деталі викладеного матеріалу, так і оцінити рівень сформованості наукового мислення та глибину базових і спеціальних знань. Презентація дослідницької пропозиції оцінюється максимально у 200 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Аналізує результати іспиту фахова комісія методом експертної оцінки й колегіального прийняття рішення. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за результатами вступного випробування, – 200 балів.

Відповідаючи на питання, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти, прізвища, назви праць, конкретні концепції та аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Кількість балів за виступ із презентацією дослідницької пропозиції розподіляється таким чином:

<i>Критерій оцінювання</i>	<i>Оцінка</i>
Актуальність і новизна обраної теми дослідження	20 балів
Повнота, логічність і послідовність обґрунтування теми та її	20 балів

актуальності	
Самостійність доповіді і презентації та їх відповідність темі	20 балів
Цілісність уявлення про плановані для дослідження явища та процеси, про методи проведення планованого дослідження	20 балів
Рівень базових та спеціалізованих знань у межах планованої теми	20 балів
Знання історико-теоретичного матеріалу, вміння його аналізувати, виділяти причинно-наслідкові зв'язки	20 балів
Критичність, системність, самостійність мислення, здатність до наукових узагальнень	20 балів
Аргументованість висновків, вміння відрізняти головне від другорядного	20 балів
Теоретична та/або прикладна цінність планованого дослідження	20 балів
Грамотність, риторична та стилістична коректність виступу (доповіді) та слайдів	20 балів
Усього	200 балів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Славістика

1. Баран В. Д. Давні слов'яни. Київ, 1998.
2. Глущенко В. А. Період східнослов'янської мовної єдності в працях О. О. Шахматова. *Мовознавство*. 1993. № 2.
3. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій / за ред. В. І. Ярового. Київ, 2003.
4. Леута О. І. Старослов'янська мова: підручник. Київ, 2001.
5. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології: Підручник. Київ, 2013.
6. Майборода А. В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.
7. Півторак Г. П. Проблема східнослов'янської прамови. *Мовознавство*: доп. та повідомл. на IV Міжнар. Конгресі українців ; відп. ред. В.Німчук. Київ, 2002.
8. Тараненко О. О. Мова Київської Русі: вузол історико-лінгвістичних і політико-ідеологічних проблем. *Мовознавство*. 1993. № 2.
9. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології: навч. посіб. Ч. 1. Київ, 1988.
10. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології: Навч. посіб. Ч. 2. Київ, 1989.
11. Юсип-Якимович Ю. В., Шимко О. В. Старослов'янська мова: навч. посіб. Київ, 2009.

Мовознавство

12. Арібжанова І. М. Сучасна українська мова: Базові поняття синтаксису: навч. посіб. Київ, 2016.
1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Тернопіль, 2006.
2. Бикова Л. О., Чернцова О. В. Теорія і практика морфемного аналізу. Харків, 2006.
3. Вакарюк Л. О. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль. 2010.

4. Доброльожа Г. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Дієслово та його форми. Службові частини мови. Житомир, 2021
5. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк, 2001. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=15
6. Захлюпана Н. М., Кузьма І. Т., Кутня Г. В. Морфологія: навчально-метод. посібник. Львів, 2009.
7. Крижанівська О. І. Історія української мови. Історична фонетика. Історична граматики. Київ, 2010.
8. Купчинська З., Пілецький В. Історична граматики української мови. Львів, 2014.
9. Литвин І. Зіставна фонетика української, російської та польської мов. Черкаси, 2018.
10. Мельчук І. А. Курс загальної морфології. Т. І. Відень, 1997.
11. Мельчук І. А. Курс загальної морфології. Т. II. Відень, 1998.
12. Мельчук І. А. Курс загальної морфології. Т. III. Відень, 2000.
13. Мельчук І. А. Курс загальної морфології. Т. IV. Відень, 2000.
14. Нариси з історії українського словотворення (іменникові конфікси) / П. І. Білоусенко, І. О. Іншакова, К. А. Качайло, О. В. Меркулова, Л. М. Стовбур. Запоріжжя–Кривий Ріг, 2010.
15. Олексенко О. А., Павлова І. А. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб.. Харків, 2018.
16. Плющ М. Я. Граматики української мови: У 2 ч. Ч. I. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. Київ, 2005.
17. Плющ М. Я. Граматики української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-ге вид., доп. Київ, 2010.
18. Попова І. С. Синтаксис простого речення (на матеріалі «Щоденників» Олесе Гончара): курс лекцій. Дніпро, 2017.
19. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава, 2011.
20. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія. Київ, 1981.
21. Чернобров Ю. А. Історія синтаксичних термінів української мови: XIX – перша половина XX ст.: [монографія]. Київ, 2019.
22. Чернцова Е. В. Дискурсивне варіювання когнітивної семантики слова: досвід інтегрального дослідження (на матеріалі дієслівних предикатів *казаться*, *показаться*, *девербатива кажимость*, *парентези кажется*) монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 428 с.
23. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підруч.: [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доп. Київ, 2010.

Слов'янські літератури

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / пер. з англ. О. Погинайко. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.
2. Бондарева О. Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Київ, 2006. 510 с.

3. Галич О.А. Теорія літератури: Підручник / Галич О.А., Назарець В., Васильєв Є. / За наук. ред. Олександра Галича. Київ, 2001. 488 с.
4. Дашкевич М. Г., Руденко Г. Г. Вступ до літературознавства: Навчально-методичний посібник для студентів філологічного факультету. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 26 с.
5. Іванишин П. В. Теорія будови та інтерпретації літературного твору : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2009. 78 с.
6. Класичні та посткласичні літературні стратегії у просторі сучасної культури: колективна монографія / під ред. І.І. Московкіної, Т. А. Шеховцової. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 244 с.
7. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства ; [за ред. А. Волкова, О. Бойченка, І. Зварича та ін.]. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
9. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / авт.-уклад. Ковалів Ю. В. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
10. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та інші. Київ: ВЦ «Академія», 1997. 762с.
11. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
12. Мітосек З. Теорії літературних досліджень / пер. з пол. В. Гуменюк. Сімферополь, 2003. 407 с.
13. Просалова В. А. Інтертекстуальний аналіз: теорія і практика. Навчальний посібник. Вінниця, 2019. 206 с.
14. Русін Р. Художній образ: від класики до постмодерну: монографія. Київ: Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2015. 206 с.
15. Наливайко Д. С. Теорія літератури й компаративістика: Статті-розвідки Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006.
16. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття; [за ред. М. Зубрицької] ; [пер.]. Львів: Літопис, 1996. 634 с.
17. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. / Упоряд. Б. Бакули: За заг. ред. В. Моренця: Пер. з польськ. С. Яковенка. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
18. Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе / пер. з франц. Є. Марічева. Київ: ВД "Києво-Могилянська академія", 2006. 162 с.
19. Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті: в 5 т. / гол. ред. Г. Д. Вервес. Київ: Наук. думка, 1987–1994.
20. Українська літературна енциклопедія/[ред. кол.: Дзеверін І.О. (відп. Ред..) [та ін.]/ К.: Гол. Ред. УРЕ ім. П.М.Бажана, 1988. Т.1:А-Г, 1988.536с. Т.2. Д-К, 1990. 576 с.
21. Шеховцова Т. А. Інтертекстуальність художнього твору: навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 80 с.
22. Allen G. Intertextuality. London and New York, 2000. 244 p.

23. Genette G. Palimpsestes. La Litterature au second degree. Paris: Editions du Seuil, 1982. 467 p.
24. Jenny L. La strategie de la forme. Poetique. 1976. № 27. P. 257-281.
25. Lachmann R. Concepts of Intertextuality. Issues in Slavic Literary and Cultural Theory. Bochum: Universitätsverlag Dr. Norbert Brockmeyer, 1989. P. 391-400.

Мережеві джерела

1. Розділ «Літературознавство» на сайті «Бібліотека української літератури»: <https://www.ukrlib.com.ua> <http://papusha.at.ua/index/0-6> 2.
2. е-бібліотека «Чтиво» <http://chtyvo.org>. <https://slavistik-portal.de/en/>
3. http://chtyvo.org.ua/authors/Antolohiia/Slovo_Znak_Dyskurs_Antolohiia_s_vitovoi_literaturno-krytychnoi_dumky_KhKh_st/
4. <https://cercll.arizona.edu/blog/llcommons/>
5. https://en.wikisource.org/wiki/Portal:Slavic_languages_and_literatures
6. <https://sites.google.com/site/ukrainskafilologia/home/>
7. Українська Літературна Енциклопедія: електронна версія видання: т. 1-3 / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка; Редкол.: І. О. Дзеверін (відповід. ред.) та ін. Київ: Голов. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988, 1990, 1995. URL: <http://litopys.org.ua/ulencycl/ule.htm>

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування – презентації дослідницьких пропозицій – складе не менше 100 балів.

Предметний напрям – світова література

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Дослідницька пропозиція, згідно з «Правилами прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в 2025 році (для громадян України, іноземців, які постійно проживають в Україні на законних підставах, осіб, яким надано статус біженця в Україні, та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту)» (Додаток 7.1). – це «науковий текст обсягом до п'яти сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо»

Головна мета презентації дослідницької пропозиції як вступного випробування з історії зарубіжної літератури для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В11 Філологія – перевірити ступінь сформованості наукових інтересів абітурієнта, наявність та рівень базових історико-теоретичних та прикладних знань в обраному

науковому напрямку у галузі філології, володіння актуальним методологічним інструментарієм сучасних досліджень у межах теорії та історії зарубіжної літератури, наявність здібностей для проведення наукових досліджень у цій галузі.

Випробування спрямоване на оцінювання актуальності наукових інтересів майбутніх науковців у галузі історії зарубіжної літератури, дотримання у межах доповіді та презентації правил і норм академічного дискурсу, навичок самостійного наукового мислення і послідовного викладу професійно орієнтованих думок. Презентація дослідницьких пропозицій як форма вступного випробування передбачає наявність у абітурієнта спеціалізованих знань у галузі теорії та історії зарубіжної літератури і націлена на визначення рівня усвідомленості, сформованості, актуальності наукових інтересів, базової обізнаності абітурієнта щодо теоретико-методологічних основ та перспективних напрямків розгортання обраної теми. Обов'язковим є знання абітурієнтом ключових дефініцій і методів, посилення на праці провідних дослідників в обраному тематичному напрямку, а також уявлення про засади актуальності та теоретико-прикладної значущості пропонованої теми дослідження.

Для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю В11 Філологія, ОНП Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям – світова література абітурієнт готує опис дослідницької пропозиції вказаного обсягу (до п'яти сторінок), в якій пропонує та обґрунтовує актуальну історико-літературну тему дослідження, описує стан розробки у світовій науці дотичних до обраної теми методологічних та історико-літературних векторів та, спираючись на новітні досягнення літературознавства (теорії та історії літератури і літературної критики), пропонує основні завдання в межах обраної теми та поставленої мети і шляхи їх розв'язання, пропонує методи майбутнього дослідження, обґрунтовує теоретичну та прикладну цінність планованого дослідження.

Абітурієнт готує доповідь відповідного змісту і обсягу та презентацію у вигляді набору слайдів із викладом основних тез та ілюстрацій. У них абітурієнт, спираючись на новітні досягнення літературознавства, повинен не тільки виявити рівень сформованості системних знань і уявлень у межах обраної теми, а й оприятити ґрунтовне розуміння логіки взаємозв'язків зарубіжної літератури з українською літературою та культурою, усвідомлення актуальних методологічних проблем дослідження літературного процесу та готовність брати участь у їхньому вирішенні на матеріалі запланованої власної теми наукового дослідження. Останнє передбачає також виявлення в ході презентації рівня сформованості навичок застосування теоретичних знань до конкретного матеріалу дослідження.

Тематика пропонованого дослідження може стосуватися будь-якого напрямку, аспекту, вияву, формату літературознавчого дослідження, зокрема змістових та/або формальних структур і елементів літературно-художніх

текстів; різних напрямів/шкіл і родів/жанрів; різних національних літератур; видів художньої взаємодії та діалектики літературних зв'язків та впливів; інтермедіальної взаємодії; художньої реалізації сучасної проблематики тощо.

ОПИС СТРУКТУРИ ЗАВДАННЯ

Вступне випробування відбувається у формі презентації дослідницької пропозиції, що передбачає доповідь у межах обраної для майбутнього дослідження теми та демонстрацію слайдів із викладом основних тез і ілюстрацій. Вступник заздалегідь готує доповідь і слайди для презентації. Для доповіді та демонстрації слайдів абітурієнту надається час у межах 10 – 20 хвилин. Після цього члени фахової комісії ставлять абітурієнту питання в межах прослуханої доповіді, які дають можливість як уточнити деталі викладеного матеріалу, так і оцінити рівень сформованості наукового мислення та глибину базових і спеціальних знань. Презентація дослідницької пропозиції оцінюється максимально у 200 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Аналізує результати іспиту фахова комісія методом експертної оцінки й колегіального прийняття рішення. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за результатами вступного випробування, – 200 балів.

Відповідаючи на питання, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти, прізвища, назви праць, конкретні концепції та аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Кількість балів за виступ із презентацією дослідницької пропозиції розподіляється таким чином:

<i>Критерій оцінювання</i>	<i>Оцінка</i>
Актуальність і новизна обраної теми дослідження	20 балів
Повнота, логічність і послідовність обґрунтування теми та її актуальності	20 балів
Самостійність доповіді і презентації та їх відповідність темі	20 балів
Цілісність уявлення про плановані для дослідження явища та процеси, про методи проведення планованого дослідження	20 балів
Рівень базових та спеціалізованих знань у межах планованої теми	20 балів
Знання історико-теоретичного матеріалу, вміння його аналізувати, виділяти причинно-наслідкові зв'язки	20 балів
Критичність, системність, самостійність мислення, здатність до наукових узагальнень	20 балів
Аргументованість висновків, вміння відрізняти головне від другорядного	20 балів
Теоретична та/або прикладна цінність планованого дослідження	20 балів
Грамотність, риторична та стилістична коректність виступу	20 балів

(доповіді) та слайдів	
Усього	200 балів

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування – презентації дослідницьких пропозицій – складає не менше 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

Підручники. Навчальні посібники

1. Анненкова О. С. Зарубіжна література XIX ст.: європейська реалістична проза 1830-1880 рр. К.: Знання України, 2006. 438 с.
2. Антична література : навч. посібник / В. М Миронова, О. Г. Михайлова, І. П. Мегела та ін. К. : Либідь, 2005. 480 с.
3. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / [за ред. М. Зубрицької]. Львів : Літопис, 2001. 832 с.
4. Денисова Т. Н. Історія американської літератури XX століття. Вид. дім «Київо-Могилянська академія», 2012. 485 с.
5. Історія зарубіжної літератури XX ст.: навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. К. : ВЦ «Академія», 2010. 496 с.
6. Література західноєвропейського середньовіччя : [навч. пос. для вузів] /Висоцька Н. О., Каустов А.В., Ніколаєв Б.І., Горенко О.П. – Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.
7. Мегела І. Історія давньогрецької літератури : курс лекцій. К.: Карпенко В. М., 2010. 340 с.
8. Мілованова В. В. Сучасна зарубіжна література (кінець XX – початок XXI століття): навч. посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 172 с.
9. Сенчук І. Ірландський модернізм кінця XIX – першої половини XX століть: Вільям Баталер Єйтс і Джеймс Джойс : [навч. пос.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 416 с.
10. Фесенко В. І., Висоцька Н. О., Заремба Т. Ф., Юрчук О. О. Курс лекцій «Література другої половини XX століття». К.: Вид центр КНЛУ, 2005. 118 с.
11. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX сторіччя: іст.-естет. нарис : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] К. : Києво-Могилянська академія, 2007. 358 с.
12. Daiches D. A. Critical History of English Literature. – Vol. I-II. – N.Y.: The Ronald Press Company, 1970. 1178 p.
13. Head D. The Cambridge Introduction to Modern British Fiction, 1950–2000 / Dominic Head. Cambridge: University Press, 2002. 307 p.
14. The Oxford Companion to Twentieth-Century Literature in English. Ed. By Jenny Stringer. Oxford; N. Y.: Oxford University Press, 1996. 751 p.
15. Reich-Ranicki M. Meine Geschichte der deutschen Literatur. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart. / Marcel Reich-Ranicki ; [Herausgegeben von Thomas Anz]. – München : Deutsche Verlags-Anstalt, 2014. 577 S.

16. Wagner H. P. A History of British, Irish and American Literature. Trier, 2010. 579 p.

Словники. Енциклопедії. Довідкові видання

17. Англомовні письменники [пер. з нім.]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 464 с.
18. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія/ Упоряд.: Т. В. Михед, Ю. В. Якубіна. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 952 с.
19. Європейське середньовіччя: літературний флорилегіум. Упоряд. Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 944 с.
20. Зарубіжні письменники: Енциклопедичний словник. У 2х томах. К.: Навчальна книга-Богдан, 2006.
21. Ключові тексти Середніх віків і Відродження (Західна Європа). Навчально-методичний посібник. Львів: Український католицький університет, 2021. – 300 с.
22. Літературознавчий словник-довідник/ Р.Т. Гром'як, Ковалів та ін. К.: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
23. Німецькомовні письменники [пер. з нім.]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 352 с.
24. Паві П. Словник театру [пер. з фр.]. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 639 с.
25. Перші поетеси: Кодекс давньогрецької жіночої поезії [Уп., пер. Тараса Лучука]. Львів: Астролябія, 2019. 448 с.
26. Шалагінов Б. Б. Романтичний словник: до історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К. : [ВПЦ НаУКМА], 2010. 136 с.
27. The Norton Anthology of Theory and Criticism. N.Y., Lnd.: W. W .Norton & Company, 2001. 2624 p.
28. The Wordsworth Companion to Literature in English [Ed. Ian Ousby]. Cambridge UP, 2002. 1036 p.

Допоміжна

29. Алхімія слова живого. Французький роман 1945–2000 рр. : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / [авт.-упоряд. докт. філол. наук, проф. В. І. Фесенко]. К. : Промінь, 2005. 383 с.
30. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох [пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа]. К. : Факт, 2007. 720 с.
31. Бовсунівська Т. М. Теорія літературних жанрів : жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману. К. : КНУ, 2009. 520 с.
32. Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму: Монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. 456 с.
33. Волощук Є. Відкриті питання модернізму (на матеріалі німецькомовних літератур) // Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. №1 (19). К., 2005. С. 86–117.
34. Волощук Є. Постать Р. М. Рільке на тлі літературного ландшафту доби Модерну// Вікно в світ. 2008. № 1 (22). С. 6–35.
35. Гаврилів Т. І. Феномен експресіонізму в німецькомовних літературах //Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія,

- методика викладання. К., 2005. № 1 (19). С. 151-153.
36. Гендерна перспектива. [Агєєва В. П., упоряд.]. К.: Факт, 2004. 254 с.
 37. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму [Текст] / Т. Гундорова. К.: Критика, 2009. 448 с.
 38. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. К.: Грані-Т, 2013. 548 с.
 39. Джеймисон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму; [пер. з англ. П. Дениско]. К. : Курс, 2008. 504 с.
 40. До 100-річчя футуризму. Всесвіт. 2009. №10. С.102 – 124.
 41. Експресіонізм: Збірник наукових праць. [Уп. Тимофій Гаврилів]. Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. 175 с.
 42. Кулинич Н. В. Космо- й антропоцентризм в абсурдистській літературі ХХ століття (за драматургією Семюела Беккета): [Монографія]. Х.: Видавець Іванченко І. С., 2014.
 43. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя [Перекл. з нім. А. Онишка]. – Львів : Літопис, 2007. 752 с.
 44. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс: Моногр. / Р. Т. Гром'як, В. Т. Боднар, Р. А. Бубняк, та ін.; Ред., вступ, висновки Р. Т. Гром'як/ Тернопіль: Підруч. І посіб., 2004. 368 с.
 45. Моклиця М. В. Модернізм у творчості письменників ХХ століття: навчальний посібник для вузів. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського університету ім. Лесі Українки, 1999. 154 с.
 46. Москаленко М. Поезія Поля Валері // Поль Валері: поезії. Київ: «Юніверс», 2005. С. 5-18.
 47. Наливайко Д. Загадка Малларме // Стефан Малларме: Вірші та проза. К.: Юніверс, 2001. С. 5-14.
 48. Наливайко Д. С. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму» // Слово і час. 1997. № 11-12. С. 44-48.
 49. Наливайко Д. Трагічний гуманізм Альбера Камю // Камю А. Вибрані твори. К. : Дніпро, 1991. С. 5–28.
 50. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / К. : "Либідь", 1999. 448 с.
 51. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 559 с.
 52. Перкінс Д. Чи можлива історія літератури? [пер. з англ. А. Іщенка]. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 152 с.
 53. Пронкевич О. Лопе де Вега та його славнозвісні п'єси // Вега Л. де. Собака на сні: п'єси [Пер. Микола Лукаш]. Харків: Фоліо, 2017. С. 3–20.
 54. Рікер П. Сам як інший. К.: Дух і літера, 2000. 458 с.
 55. Рошко М. М. Постмодернізм у зарубіжній літературі. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2008. 52 с.
 56. Рошко М. М. Художній світ романів Кена Кізі: «Політ над гніздом зозулі» та «Часом нестерпно кортить». Ужгород: Мистецька лінія, 2002.
 57. Тадєс, Жан-Ів. Марсель Пруст: біографія [Пер. франц. А. Перепада та З. Борисюк]. Київ : «Юніверс», 2011.
 58. Чернокова Є.С. Англійська лірика 1900-1920-х років і становлення модернізму [монографія]. Харків: СМІТ, 2013. 364 с.
 59. Чистяк Д. О. Блакитний птах світової літератури: Моріс Метерлінк // Всесвіт.

2008. № 1–2.
60. Шалагінов Б. Б. Класики і романтики: штудії з історії німецької літератури XVIII-XIX століть. К. : Києво-Могилянська академія, 2013. 439 с.
 61. Шалагінов Б. Б. Ріхард Вагнер і наш час// Всесвіт. 2013. № 3-4. С.185-196.
 62. Eliot T.S. The Sacred Wood. Essays on Poetry and Criticism. Lnd.: Faber and Faber, 1997. 145 p.
 63. Hassan I. Beyond Postmodernism: Toward an Aesthetic of Trust// Beyond Postmodernism. Reassessments in Literature, Theory and Culture. Ed. Bu Klaus Stierstorfer. Berlin, N.Y.: Walter de Gruyter, 2003. P. 199 – 212.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

- **Вікно в світ.** Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання: науково-методичний журнал. К. : Незалежний центр наукових досліджень зарубіжної літератури. URL: [ilhan.gov.ua/vikno svit](http://ilhan.gov.ua/vikno-svit)
- **Всесвіт:** фаховий журнал світової літератури. К. : Видавничий дім «Всесвіт». URL: <http://vsesvit-journal.com>
- **Слово і Час:** науково-теоретичний журнал. К.: Національна академія наук України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка, Національна спілка письменників України. URL: <http://www.slovoichas.in.ua>
- **Часопис «Критика».** URL: <http://krytyka.com/ua>

Голова предметної комісії

_____ Олена МАТУШЕК

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол засідання приймальної комісії № 2 від 20 березня 2025 року

Відповідальний секретар приймальної комісії

_____ Ганна ЗУБЕНКО